

F O L Y Ó I R A T O K S Z E M L É J E

(Folyóiratok és hírlapok irodalomtörténeti vonatkozású cikkei.
Munkatársak: *Alszeghy Zsolt, Baros Gyula, Pintér Jenő, Timár Kálmán.*)

I. Folyóiratok.

A Természet. — 1933. évf. 9—10. sz. Rapaics Raymund: *Molnár János, a magyar természettudomány megalapítója.* 1783-ban jelent meg a Magyar Könyvtár című gyűjteményes kiadványban Molnár János terjedelmes dolgozata: „A természet három országának rövid ismertetése“. Ez az első magyar nyelvű természettudományi mű.

Akadémiai Értesítő. — 1933. évf. 1—5. sz. Berzeviczy Albert: *Gróf Apponyi Albert (1846—1933).* Megemlékezés az elhunyt államférfiről. — Pukánszky Béla: *Patrióta és hazafi.* (Székfoglaló értekezés.) A szerző a magyarországi németiség közönségtudatának alakulását vizsgálja irodalmi megnyilvánulásain keresztül a XVIII. század végén és a XIX. század első évtizedeiben. A „patrióta“ és „hazafi“ kifejezések az átalakulási folyamatnak két, egymástól lényegében eltérő fejlődési fokozatát jelzik; használatukat a kor nyelvészokása szentesíti. — Császár Elemér: *Jelentés a Nagyjutalomról és a Marczibányi mellékjutalomról.* A M. T. Akadémia Nagyjutalma (az 1923-tól 1933-ig terjedő évkörre) az erre illetékes bizottság javaslata értelmében Herczeg Ferencnek, — a Marczibányi-mellékjutalom pedig Bárd Miklósnak (a *Köd* című költői elbeszéléseért) és Kozma Andornak (A magyarok symphóniája című kötetéért) ítélte oda. — Kéky Lajos: *Jelentés az 1932. évi Vojnits-érem tárgyában.* Az erre illetékes bizottság véleménye szerint a Vojnits-érem az 1932. évre nem volt kiadható. — Négyesy László: *Elnöki üdvözlő beszéd* (Gulyás Pál és Sajó Sándor levelező tagokhoz). Tagavató beszédek. — Kéky Lajos: *Beszéd Négyesy László ravatalánál.*

Budapesti Szemle. — 1933. évf. 4. sz. Csengeri János: *Arany János és az ókori klasszikusok.* Arany lírája általában bizonyos szellemi rokonságra mutat Horatiuséval, bár nincs olyan költeménye, melyet horatiusi utánzatnak mondhatnánk. Horatiusnál is nagyobb hatással volt rá az epikus Vergilius. De Vergilius hatásának föléjo kerekedett a Homerosé. Arany már a Toldi-trilógia első részében megírta Homerosztól ihletett népies műeposzát. — 5. sz. Angyal Dávid: *Arany János.* (A Bécsben tanuló magyar főiskolai hallgatók együletének Arany-émlékünnepén elmondott beszéd). Tanulmány szerű válasz arra a kérdésre, hogy mit jelent A. emlékének nagyratartása. Felelet: Aranyt szeretni annyit jelent: 1. mint szeretni a magyar nyelvet épségében; 2. szeretni azt a műveltséget, mely magyar hagyományokban gyökerezik; 3. szeretni az epikai költészetet; 4. szeretni a lírában a férfikor érzéseit; 5. szeretni a felvilágosító, az eszünket és szívünket megnyugtató irodalmi kritikát; 6. szeretni az ember

erkölcsi értékeit. Az ő művei és életrajza a magyar olvasó előtt a gyönyörnek és vigasznak ki nem apadható forrásai. — Galamb Sándor: *A magyar népszínmű sorsdöntő évei*. (I.) A mult század harmincas éveinek a népszínmű irányában való próbálkozásai a bécsi népszínműveknek, az ú. n. paródiáknak hatását mutatják. A kezdeti jelenségeknél érdekesebbek a negyvenes évek népszínművei. (Szigligeti: Szökött katona; Kovács Pál: Nemesek hadnagya.) A népszínmű eredetileg népszerű dráma akart lenni, a közönség szélesebb köreit érdeklő vasárnapi, afféle nemesebb hatásokra törekvő alsóbb drámai műfaj. A negyvenes évek népszínműve ú. n. középfaajú dráma: benne a komoly részek komikáikkal vegyültek, s az egyes részeket dal és tánc fűszerezte. Hogy azonban a népszínmű stílusegységet kapjon, ennek útjába állott a műfajnak dalos és táncos jellege. Szigligeti világosan látta a veszedelmet. Ezért népszínműveinek nagy részében az énekrészeket nem illesztette szorosán a cselekménybe. Ilyenféle stílusproblémák és tárgyi kérdések előtt áll a népszínmű a hetvenes évek küszöbén, amikor jó egy pár évi pangás után a népszínműírói kedv újra fel kezd lendülni. (Abonyi Lajos: A betyár kendője, stb.) A műfaj továbbfejlesztésében nagyon jelentékeny az 1874. év termése. (Berezik A.: A székelyföldön; Kazár E.: A kincskereső; Szigeti J.: Mátyás király első kalandja.) Rákosi J.: A ripacsos Pista dalmánya című darabja pl. nyilván azzal a céllal készült, hogy nem lehetne-e a népszínművet realiztikusabbá tenni. Az 1875. év elején került színre a Nemzeti Színházban „A falu rossza”. — 6. sz. Galamb Sándor: *A magyar népszínmű sorsdöntő évei* (II.). Az 1875-től 1880-ig terjedő évciklus a népszínmű történetében úgy tekinthető, mint Tóth Ede és Csepreghy Ferenc korszaka. E két író hatása alatt egy sereg népszínmű keletkezik, amelyek azonban sem el nem érik mintáik értékét, sem pedig továbbfejleszteni nem tudják. Akadtak ugyan népszínműírók, akik a diadalra jutott népszínműformával szemben más törekvéseket képviselnek, próbálkozásaiknak azonban követője a nyolcvanas években alig akad. — Kiss Menyhért: *Gárdonyi*. A budapesti szoboravatáskor előadott költemény. — Kéky Lajos: *Kozma Andor* (1861—1933). Jól kiegyensúlyozott, összhangos lélek. Életfelfogását bizonyos sztoikus színezet jellemzi, tele optimizmussal. Költészetének gondolati oldala erősebb, mint az érzelmi. Egyike legmagyarabb költőinknek. Költői munkásságát összhangosan egészíti ki könnyen hangolódó szellemének sok más irányú nyilatkozása. Eredeti munkásságát nemes mellékzöngéként kísérte műfordítói tevékenysége. — 7. sz. Herczeg Ferenc: *Berzeviczy Albert köszöntése*. Átfogó képessége, éles ítéllete, sugalló erejű kötelességtudása minden téren csodálatos eredményeket tudott elérni és Berzeviczyt a magyar kulturális élet nélkülözhetetlen támasztó pillérévé tette. — Kornis Gyula: *Madách és korunk*. (Vácon, 1933 V. 21-én, a Madách-serleggel elmondott beszéd.) Madách életfilozófiája mélységes összhangban van a kereszténység alaptanával és karizma-tanával. — Kardos Albert: *Egy felesleges „Ember tragédiája”*. Az ember tragédiája 1932. évi (Harsányi Zsolt tanulmánya kíséretében megjelent) kiadásának elítélő bírálata. — Pukánszky Béla: *„Patrióta és hazafi”* (I.). Egy fejezet a magyarországi német irodalom történetéből. Széchenyi felismerte, hogy a hazai németiségnek a magyarsággal való érzelmi összeforrása nyelvi beolvadás nélkül is lehetséges. A szerző az egybeolvadás folyamatát a kötelességtudat irodalmi megnyilvánulásain keresztül vizsgálja. — 8. sz. Barabási Kun József: *Tisza István törté-*

neti tárlatban. Tisza István tragikus hős, kinek elbukása egyben megdicsőülés. Erkölcsi fenségo és államférfiúi bölcsesége vezérlő csillag a „nagy“ és „nagyobb“ Magyarország felé. — Pukánszky Béla: „*Patriótai és hazafi*“ (II.). A magyarnémet életközösség alakulásának az irodalomból tükröződő képe azt mutatja, hogy a Széchenyi gondolataiban nyilatkozó hazafiság ellenállhatlan erővel vonzza a magyarsághoz a legértékesebb hazai németiség nagy többségét. A „legnagyobb magyar“-jelölte útról való lelépés a németiség egy részénél is éreztette hatását.

Debreceni Szemle. — 1933. évf., 3. sz. Franco Vellani-Dionisi: *Gondolatok a magyar irodalomról.* A magyar elbeszélő irodalomra jellemző a materialitás, vagyis az a sajátság, mely szerint a magyar művész a lelki mozgalmakat rendszerint tettekké, anyagi akciókká alakítja át. Petőfiben már elő vannak készítve a gondolatnak azok a csatái, melyek a háborút közvetlenül megelőző kornak történetét kitöltik; Petőfiben már megvan Ady tragikus szövevényének csirája. Ez e költőnk prófétai nagysága. A magyar irodalom tele van oly novellistákkal, akik — ha több ok nem akadályozná — a leghíresebb francia elbeszélőket is elhomályosíthatnák. „A magyar irodalomból, amely a művészet és a gondolat nagyszerű panorámáját nyújtja most nekünk: a szívósság, a fájdalom, a hit és a hűség hangjai szólnak felénk.“ — Gálos Rezső: *A Zrínyiász a magyar irodalomtörténetben.* A Zrínyiászt Révai Miklós már 1785-ben ki akarta adni. — Tolnai Gábor: *Bartalis János.* (Részlet Az elszakított Erdély irodalma c. monográfiából.) Bartalis költői egyéniségének alapkitevője: a leegyszerűsödött szemmel látott, boldog világ mindenfajta versére rányomja bélyegét. Formai szempontból valóságos napló-szerű epikusság jellemzi költészetét. A szabad vers keretein belül igen eredeti világot mutatott be. — Brachfeld Olivér: *Juan Valera magyartárgyú levelei.* Adatközlés. A levelekből kiderül, hogy Jókai neve eljutott a spanyol irodalom művelőigi is. — 5. sz. Horváth Károly: *Ady és Párizs.* Párizs Adynak, az embernek élete legvirágzóbb szakaszát jelentette, a költőnek pedig nagy felszabadulást. Párizsban az otthoni mind esztétikai, mind más korlátozásoktól távol felszabadítja magát a hagyomány alól, szétrepesztí a megszokott poétikát, megtanulja merni kimondani azt, amit akar, kibontani a lelkében rejtő új formákat: megtanul maga, Ady Endre lenni. — Göbl László: *A legrégibb oláh iskolai dráma.* A XVIII. század 70-es éveiben Balázsfalván íródott, magyar művelődési tényezők, de egyszersmind a népköltészet élő talajából sarjadva, a legrégebb oláh iskolai dráma.

Deutsch-Ungarischer Heimatsblätter. — 1933. évf., 1—2 sz. Friedrich Brisits: *Michael Vörösmarty und „Tausend und eine Nacht“ in deutscher Übersetzung.* Megállapítható, hogy az Ezeregyéjtszaka Vörösmarty képzeletének nyelvpompáját fokozta és képanyagát gazdagította. — Fritz Valjavec: *Der deutsche Kultureinfluss in Ungarn.* (I.) Nagyobb tanulmány a német művelődés hatásáról a magyarra. Az idetartozó irodalom áttekintése és az irányelvek ismertetése. Heinrich Gusztáv, Bleyer Jakab, Horváth János, Thienemann Tivadar, Eckhardt Sándor, Farkas Gyula irodalomelméleti állásfoglalása. (A szerző kívánatosnak tartja, hogy Horváth János értékes megállapításai német nyelven is közöltessenek.) — Béla v. Pukánszky: *Deut-*

sches und ungarisches Schrifttum in Vormärz. Hosszabb, tanulmányszerű bírálat Farkas Gyula „A fiatal Magyarország“ kora c. újabban megjelent irodalomtörténeti munkájáról, különös tekintettel a német-magyar szellemi kapcsolatokra. — Josef Trostler: *Ungarns Eintritt in das Literaturhistorische Bewusstsein Deutschlands.* (II.) Nagyobb értekezés Magyarország szerepéről a XVI. és XVII. század német irodalmi köztudatában. — Andreas Csatkai: *Das Stammbuch des Ödenburger J. W. Deccard mit Eintragungen von G. F. Pamer und Michael Rotarides.* Rotarides Mihály soproni tartózkodása idején a Deccard-házban lakott. 1746 június 29-ről Jénából keltezett emlékkönyvi sorai szerint pihenés után vágyik. — Heinrich Réz: *Ergänzungen zum Werke M. Zuber über die ungarländischen deutschen Zeitschriften.* Kiegészítő adatok Zuber Marianne A hazai németnyelvű folyóiratok története (1910) c. munkájához. — Johann Koszó: *Pintér Jenő magyar irodalomtörténete. Tudományos rendszerezés.* A IV. kötet részletes ismertetése, különös tekintettel a német vonatkozásokra. Megállapítható, hogy a XVIII. században a német hatás oly erős, mint sem azelőtt, sem azóta nem volt.

Egyetemes Philológiai Közlöny. — 1933. évf., 3–4. sz. Koszó János: „*Nyugat Alkonya*“—hangulat a XIX. század első felében és Magyarország. (II.) Míg a végkép megköttyösödött nyugat nálunk kereste az egészséget, éppen egyik legzseniálisabb költőnk (Petőfi) jóvoltából a mi irodalmunk is átesett ezen a nyugati betegségen, még pedig túlzó formában, amely azután kirítt egyébként egészséges fejlődésmenetének egészéből. — Kastner Jenő: *A Jókai-kódex és az obszerváns kódexirodalom.* (II.) Horváth János feltételes megállapítását nagyon valószínűnek kell tartanunk: a Jókai-kódex másolata a budai beginák számára készült. Még három kódex viseli magán az obszerváns szellem bélyegét: a Virginia-, Simor- és Lobkovitz-kódexek. — Elek Oszkár: *Ossián-kultusz Magyarországon.* Íróink levelekben, elbeszélésekben, költeményekben, nem egyszer csupán egy-egy stílusfordulatban, de mindig eleven bizonyíthatósággal tesznek hitvallást arról, hogy e szél-tében divatozott irány szelleme agyukba idegződött s szívékbe gyökerezett.

Élet. — 1933. évf., 2. sz. A Zs. nagy elismeréssel ismerteti *Pintér Jenő irodalomtörténetének* 5. kötetét. — 3. sz. Medgyesi Marida: *Négyesy László.* A nemes embernek meleg emlékekben élő alakját rajzolja meg a halál alkalmából. — 4. sz. Künszery Gyula: *Gyökössy Endre.* A vallásos-hazafias igrinél jelentősebbnek tartja a faluból nagyvárosba szakadt tisztviselő lelkeknek líráját költészetében, s ebből a szemszögből méltatja családi költészetét. — 8. sz. Alszeghy Zsolt: *Legyen világosság.* Mécs László verskötetének méltatása. — 9. sz. Alszeghy Zsolt: *Harsányi Lajos.* Harsányi versein azt érzi az ember, hogy kívülről nézi ezt a felfordult világot, nem is látja annak a nagyvárosokban feltárló rettenetességét; csak olvasmány-reflex benne a szív megrezdülése, bármilyen erőteljes is annak költői megnyilatkozása. Mikor a Mának képei vetődnek elébe, benne az a hit marad ihlető erejű, amely szerint Isten hatalma és rendelése törhetlen örökkön örökké. — 11. sz. Brisits Frigyes: *A hetvenéves Herczeg Ferenc.* Herczeg fejlődése nemcsak abban állott, hogy új tárgyakat hozott, hanem főleg abban, hogy komolyabb és elmélyülőbb tisztelettel vette körül az élet jelentkező szándékait. Látása mindig összevontabb, tömörítőbb, érzékelése pedig történel-

mibb gyökérzetű lett. — 13. sz. Alszeghy Zsolt: *A katolikus irodalomtörténet*. A katolikus jelleget két mozzanat szabja meg: egyrészt a fejlődést vizsgáló tudós katolikus lelke, másrészt annak a közönségnek katolikus lelke, amelyhez szól. A katolikus irodalomtörténet nem felekezeti tudomány, amint a bölcselet katolikus ága sem az. Ugyanolyan egyéni és ugyanolyan jogosult tudományos szellemvizsgálat ez, mint bármely más szellemtörténeti vizsgálódás.

Erdélyi Helikon. — 1933. évf., 3. sz. Makkai Sándor: *Harc a „szobor“ ellen*. A Széchenyi-irodalom kritikai áttekintése és Hegedüs Loránt Széchenyi-regényének hosszabb tanulmányszerű ismertetése. — 4. sz. Szántó György: *Első fekete évem*. (I.) Visszaemlékezés a szerző megvakulásának körülményeire. — Kovács György: *Az idő asszonya*. (Az elfelejtett Kafka Margit.) Két olyan regénye van Kaffkának, amelyekben megtalálja korának szociális erővonalát: a „Színek és évek“ s az „Allomások“. Csak egy asszony írhatott így, aki eléggé tehetséges volt ahhoz, hogy kifejezze önmagát s eléggé bátor ahhoz, hogy szembenézzon az előítéletekkel és korának nagy problémáival. — 5. sz. Szántó György: *Első fekete évem*. (II.) Önjellemző visszaemlékezés. — 6. sz. Szántó György: *Első fekete évem*. (III.) A szerző visszaemlékezéseinek folytatása. — Szemlér Ferenc: *Babits Mihály*. Babits költészetében az örök szép, az örök jó és az örök igaz jelennek meg, és szociális költő abban az értelemben, hogy az általános emberi lélek vágyait tükrözi vissza írásaiban. Babits tökéletes, sőt tudományosan tökéletes vezető. Van benne valami Arany János-szerű képzettség elvegyülve egy nyugateurópai költő raffinált nyelvi ízlésével. Pompás kultúrája egyenesen predesztinálta a műfordításra. Esszéiről működése is igen jelentős. Regényeiben van valami misztikusan elvont, ami hátráltató befolyással van arra, hogy a regény teljesen regényszerűen hasson. Új versei ma is frissek, prózai írásai ma is lekötők; annak a jele, hogy Babits maradandót alkotott.

Erdélyi Múzeum. — 1933. évf. 1—3. sz. Veress Endre: *Gr. Kemény József* (1795—1855). I. Kemény működésének legkiemelkedőbb mozzanata, hogy már gyermekkorában megnyilvánult gyűjtőszenvédélyével tömérdek irott emléket mentett meg a pusztulástól. (A régiségben való gyönyörködés okából utánzásra is vetemedett... „már gyermekkorában büszkén mutogatott társainak egy oklevelet, melyet maga készített s a kéményben füstölt meg, hogy régiesnek lássék... Ez a kedvtelése szerencsére nem termelt kilencnél több oklevél-szöveget...“). — Kántor Lajos: *Magyarok a román népköltészetben*. A román népköltészet minden műfajában előforduló magyar vonatkozásokban nem igen találunk annak nyomára, hogy a két nép a hosszú érintkezés alatt lelkileg közelebb jutott volna egymáshoz. Csak az 1848-as szabadságharcban levert magyarság iránt csillan fel az együttérzés halvány sugara. Új, a multtal szemben szokatlan fejezetet mutat a román népköltészetben a világháborút visszatükrözőtető erdélyi román katonadalok csoportja. Az irredenta nem talál hangot benne. Az erdélyi románság nagy zömét, a népet, semmi sem választja el érzésben a magyarságtól. — György Lajos: *Magyar anekdótáink Naszreddin-kapcsolatai*. A mi irodalmunkban 1821 óta ismeretes a tréfáiról híres török hodza, Naszreddin neve. Későbbi behatóbb ismertetése Kunos Ignác érdeme (1899). A magyar anekdótavilágot számos Naszreddin-tréfa tarkítja, meglepő azon-

ban a darabok szembetűnő eredetisége. Vándortárgyak ezek, az örök emberi kedély tréfás kedvének felvillanásai. — 4–6. sz. Veress Endre: *Gr. Kemény József* (II.) Írásai és cikkei nehezen olvashatók, mert telvék adatokkal, idézetekkel és latin levélrészletekkel, de tartalmasak. Összefoglaló nagyobb művet nem írt.

Győri Szemle. — 1933. évf. 1–3. sz. Halasy—Nagy József: *Surányi Miklós*. A jeles szépiró eddigi életének és munkásságának tanulmányzerű ismertetése. „Valószínű, hogy ez az érdekes élet és értékes művész még nem mondta el nekünk mindazt, aminek elmondására hivatott: pályája még újabb sikerek és újabb dicsőségek felé halad.” — Kastner Jenő: *Humanizmus és régi magyar irodalom*. A humanizmus vallási és erkölcsi dogmákat bomlasztó felfogása Janus Pannoniusnál is megfigyelhető, de csak Erazmus nyílt kritikai állásfoglalásával bontakozik ki a szkepszis karjaiból és lesz előfutára a reformációnak. A protestantizmus beszármasztásával azonban Janus Pannonius humanizmusának irodalmat képző és éltető ereje már kimerülően van. — Vargha Damján: *Költői szépségek Szent Imre őslégendájában*. A Szent Imre-legenda, mint a magyar irodalom első terméke, a műfaj lényegéhez és szépségéhez tartozó elemeket magában foglalja. — Gálos Magda: *Adatok Pázmándi Horváth Endre életéből*. Jellemző részletek Juranits László értenyi plébános (1765–1848) Batsányihoz írt, P. Horváth E.-re vonatkozó leveleiből az 1824–1835. évközből — Gr.: *Verseghy Ferenc könyvtára 1810-ben*. Kiegészítő adatközlés.

Irodalomtörténeti Közlemények. — 1933. évf., 1–2. sz. Viszota Gyula: *Gr. Széchenyi István elmeállapota és halála*. (I.) A címben írt tárgyra vonatkozó hiteles adatok kritikai ismertetése: a) a hírlapok tudósításai és b) a bécsi bíróság által dr. Görgen Gusztáv ellen indított pör iratai alapján. — Solt (Spender) Andor: *Dramairodalmunk német kapcsolatai 1792-től 1837-ig*. (I.) A magyar és német dráma közt elsősorban műfaji a kapcsolat. Bécsben lovagdráma, végzettragédia és tündérbohózat járta. A hazai német színészet közvetítésével ennek a három drámatípusnak jellegzetes műfaji sajátosságai szívódtak fel a magyar irodalomba s szabtak irányt fejlődésnek induló drámaköltésünknek. — Brisits Frigyes: *Vörösmarty és az Ezeregyéjszaka*. Ha mesét nem is, de indítékokat, díszítő képelemeket tanult Vörösmarty az Ezeregyéjszakából, — indítékokat, amelyek kimélyültek eszmélkedéseinek arányain, képelemeket, amelyek teljesebbé tették képzeletének színpompáját. — Waldapfel József: *Katona első történeti drámái*. (I.) Katona első eredeti drámája Aubigny Clementia, amely történeti háttérű és történelmi magról fejlesztett tárgyat dolgoz fel. Tárgyát még nem történelmi források tanulmányozása közben ragadta meg, hanem egy regényes elbeszélésből kapta: D’Ussieux-nak Clemence d’Entragues ou le siège d’Aubigny c. novellájából (Párizs, 1773). — Gálos Rezső: *Adatok a magyar műdal kialakulásához és forrásaihoz*. Kiegészítő adatok a szerzőnek A magyar műdal kezdete a XVIII. században c. tanulmányához, különös tekintettel Révai és Verseghy költészetére. — Angyal Dávid: *Arany János az utolsó Himfy-utánzóról*. Adatközlés. — Perényi József: *Szemere Miklós drámái paskillusa*. A Mixtura c. 1839-ben készült s állítólag színpadokon előadott „énekjáték három felvonásban”. — Rempert Elek: *Mikszáth és a Gesta Romanorum*. Tárnytörté-

neti adatok. — Gerő József: *Petőfi javainak lefoglalása és elárverezése.* (1849—1851.) Adatközlés. — Gálos Rezső: *Al-Fazekas-versek forrásai.* A Mátraytól Fazekasnak tulajdonított versek közül az Estve Matthison Der Abend c. költeményének fordítása. — U. a.: Szentjóni Szabó László *A megváltozott Doris c. költeményének forrása.* Adatközlés. — Szabolcsi Bence: *Egy XVI. századi magyar költemény nyoma az olasz irodalomban.* Adatközlés. — Váczy József: *Szabó Károly — Horváth Döméhez.* Levél 1873 március 3-ról. — Waldapfel József: *Kármán és Pajor levelei az erdélyi nyelvművelőkhez.* Köt levél 1794- és 1795-ből. — Timár Kálmán: *Szántó István Granada-fordítása.* Adat. — Szabó T. Attila: *Adatok Felvinczi György életéhez és irodalmi munkásságához.* Három Felvinczi-vers közlése. — Adatközlések: Behorszky Ferenc: *Bessenyei György Rómának viselt dolgai c. kéziratos művének előszava.* — Honti János: *Vörösmarty egy német mintája* (?). Ernst Schulze 1817-ből való *Die berauberte Rose* c. eposzának VI. énekében, a 10. vsz. soraiban foglaltak emlékeztetnek a Szép Ilonka bevezető jelenetére. — Skala István: *A Mondseei Szent László-legenda és a Szent Lászlóról szóló ének.* Párhuzamos vonatkozások. — Gálos Rezső: *Amade László „Nőtlen Házasság”-éhez.* — U. a.: *Versegly Búcsúiratának keletkezése.* — Belohorszky Ferenc: *Bessenyei György báró Orczy Lászlóhoz.* Egy 1803-ból való ajánlólevél. — Waldapfel József: *A Bánk bán-regényhez.* — U. a.: *Horváth József Elek és az erdélyi drámapályázat.* Újabb bizonyíték annak valószínűségére, hogy — amint Kőmíves Kolos sejtí — a szombathelyi Bánk bán-tragédia szerzője Horváth József Elek. — Könyvismertetések Szinnyei Ferentől, Császár Ernőtől, Solt Andortól, Kozocsa Sándortól, Kerekes Emiltől. — Kozocsa Sándor: *Irodalomtörténeti repertórium.* — H. Fekete Péter: *A Petőfi-centenárium irodalmához.* Könyvészeti egybeállítás.

Kálvinista Szemle. — 1933. évf. 22. sz. Pereszlényi Zoltán: *Katolikus néptanító és református pap.* Gárdonyi Géza 1885-ben, dobronyi néptanító korában Pereszlényi János győri ref. lelkész támogatásával lett a Hazánk című lap munkatársa.

Katolikus Szemle. — 1933. évf. 3. sz. Várdai Béla: *Pintér Jenő Magyar Irodalomtörténete.* „A szerző nemzetének egyik legértékesebb nyilvánulását, irodalmát, nemcsak a ráfordított óriási szellemi munkával becsülte meg, hanem a remeklés számba menő kiállítás áldozatos szépségével is.” — 4. sz. Balanyi György: *Pázmány Péter népszövegségi tervezete.* Pázmány népszövegségi tervezetében nem diplomatizált és nem csinált belőle titkot, hogy merész elgondolásával elsősorban császári urának, illetve a katolikus ügynek győzelmét akarja előkészíteni.

Katolikus Tanítónők és Tanárnők Lapja. — 1933. évf. 3. sz. Prónai Lajos: *Gárdonyi Géza.* Összefoglaló méltatás.

La Revue des Pays d'oc. — 1933. évf. 4—6. sz. (ápr.—jún.). Birkás Géza: *Mistral et le poète Hongrois André Ady.* Ady 1906-ból származó, a Budapesti Naplóban megjelent „Isten és Mistral” című cikkének francia fordítása.

Literatura. — 1933. évf. 7. sz. S. g.: *Palágyi Lajos.* (1866. IV. 15. — 1933. III. 7.) Nekrológyszerű megemlékezés a nemrég elhunyt költőről. — 5. sz.

Tábori Pál: *Négyzsemkőzt Babay Józseffel*. Eletrajzi adatok. — 7. sz. Kárpáti Aurél: *A menekülő lélek*. (Irodalmi levél — Babits Mihálynak.) Az irodalom és a művészet nem ismeri ezt a bűvös szót: fejlődés. Arról lehet beszélni, hogy a maga kontinuitásában kapcsolatot tart a társadalmi és gazdasági alakulások változásaival, amelyek időről-időre rányomják arculatára jellemző bélyegüket. De fejlődés?... A legnagyobbak... kívül esnek a fejlődés körén. A Gépek elszabadultak és rátámadtak az Emberre, aki azzal áltatta magát, hogy neki szolgálnak. S a Lélek menekül. A gép beszél, a gép ír... a gép színházat játszik... Versenyezhet vele az íróttoll. Mi lesz hát a Lélekkel? — Supka Géza: *Pakots József*. A nemrég elhunyt író érdemeinek hangoztatása az Írók Gazdasági Egyesületének megalakulása körül. — Hatvany Lajos: *Egy kitagadott író hagyatéka*. (Krúdy Gyuláról.) A sír fölött szónoklók nem győzték ömlegetni, hogy Krúdy Gyula 65 kötetet írt... S (állítólag) még vagy 30 kötetnyi fekszik hagyatékában kiadatlanul. Mi történjék a gazdag írói hagyatékkal?... Sirász minden rózsáit bele lehet préselni egy parfümflaskóba... Krúdy Gyulának kiadott és ki nem adott kilencvenöt kötetét három kötetbe. — Tamás Ernő: *Sehy, a színpad és a vérpad kalandora*. Adatok Sehy Ferencnek, a magyar színeset kezdőkora egyik alakjának élettörténetéhez.

Magyar Gazdák Szemléje. — 1933. évf. Laurentzy Vilmos: *A legelső magyar agráríró*. Apácai Csere János Encyclopédiája mezőgazdaságtani részének tüzetes ismertetése.

Magyar Kultúra. — 1933. évf. 1. sz. Müller Gyula: *Irodalmi élet*. Móra Ferenc regényköltészete. Művészi kibontakozásában új utat jelez az Aranykoporsó. — 3. sz. Kutassy János: *Váth János*. Váth elsősorban a Balaton írója. Munkássága újságot jelent. Benne kell látnunk Heimatkunst-irodalumnak egyik legeredetibb művelőjét, a magyar parasztnak egyik legmarkánsabb ábrázolóját. — Nagy Miklós: *Rosty Kálmán S. J.* Emlékezés. — 4. sz. Nagy Miklós: *A középkori himnuszok magyar nyelven*. A „Nyugtalanságok Völgyében“ értékeket kutató Babits Mihály rátalált a katolikus líra legmélyebb és legtisztább ércerére: a középkori himnuszokra s művészi fordításukkal ünnepi ajándékot adott a magyar irodalomnak. A középkor himnusz-költészete az Egyház lelkének kiáradása, örök etikum rejlik benne. — 5. sz. Ijjas Antal: *Irodalmi élet*. Két szombathelyi író (Finta Sándor és Pável Agoston) költészete. — 7. sz. Nagy Miklós: *Az új életérzés költője*. Mécs László költészete egy új kort alkotni akaró új életérzést fejez ki s ez az új költészet az életbe fúrja gyökereit. Valami igézetes, meleg szeretetvággy árad belőle minden ember felé. Mécs a lírát kiszélesítette a problémaköltészet területére s ezáltal korát lényegesen meghatározó költő lett. Adynál nagyobb művésznek tarthatjuk a stílus pompájában, a formagazdagságban, a magyar költői nyelv erejében és a művészi elemek ösztönös összeolvasztásában.

Magyar Nyelv. — 1933. évf., 3—4. sz. Melich János: *A Madách-név és család szlávsgághoz*. Harsányi Zsolt: „Ember küzdj... Madách életének regénye“ c. műve néhány tévedésének helyreigazítása. [„Ha... semmivel sem tudjuk igazolni, hogy Radony (= Madách őse) tót volt, fia... nevééről meg határozottan tudjuk, hogy nem lehet tót... fájlalnunk kell, hogy Har-

sányi Zsolt az ősről és a fiáról azt írja, hogy: „Tót ember volt apjával együtt, ahhoz alig fér kétség.“] — Losonczy Zoltán: *A Festetics-kódex kettőzött jelű magánhangzóit*. A Festetics-kódex csaknem minden kétjegyű magánhangzójáról kimutatható, hogy hosszúságot jelöl. — Gálos Rezső: *Fabchich József a nyelvemlékek és a ponyvairodalom új kiadásáról*. Fabchich már 1804-ben ajánlja a nyelvemlékek hasonmásban való közreadását s a ponyvairodalom termékeinek összegyűjtését.

Magyar Szemle. — 1933. évf. 4. sz. Bisztray Gyula: *A magyar hangosfilm problémája*. A magyar filmek többsége inkább alkalmas arra, hogy a közönséget elriassza, eemint magához édesítse. Tetszetős kiállításuk, képmutató erkölcsi és hazafias mázruk általában silány, sőt olykor megszegyenítő tartalmat takar. A magyar filmvilág nem képes a maga erejéből megtalálni a kibontakozás útját, állami hatóságnak kell tehát erős segítőkezet nyújtani. Ily módon egész sora születne azoknak a filmeknek, melyeket sajtónál, reklámnál eredményesebben vinne diadalra egy tisztultabb ízlésű és művészi szemléletre nevelt közönség. — Weis István: *Közigazgatási regények*. Oláh György Lázadás a Tiszánál és Móricz Zsigmond Rokonok című művének tanulmányyszerű bírálata. Mindkét regényben van számos irodalmilag is felemelő mozzanat, de van számos leverő is. Két közös vonás van ez írónál. Az egyik a szerelem meglehetősen kikapcsolása, ami a nehéz idők jele. A másik az, hogy mindkét jóindulatú, igaz magyar érzésű író a közéletet és különösen a közigazgatást teljesen romlottnak látja. — 5. sz. *Kállay Miklós: Amor Sanctus*. A középkori latin himnuszok Babits Mihálytól származó magyar fordításának tanulmányyszerű ismertetése. Babits e fordítással „feltárta irodalmunk számára az emberi szellem alkotásainak egyik leggazdagabb kincsesházát. Ezzel egyszersmind teljesebb tette egy színnel a saját költői arcképét... A terjedelmes bevezetés, amelyet a versek elé írt, az essayéista Babits egyik legsikerültebb alkotása.“

Magyar Zsidó Szemle. — 1923. évf. 1—4. sz. Zsoldos Jenő: *Kazinczy Ferenc és a zsidóság*. Ha a XVIII—XIX. század fordulóján élt zsidóknak irodalmunkban megőrzött képét híven akarjuk megismerni, Kazinczy levelezésében kell fotografiák után kutatnunk. Levelezésének hatalmas kötetében egyetlen zsidó levélíró szerepel: Grünfeld Dávid. Levelei a széphalmi vezér borügyleteinek emlékét őrzik.

Minerva. — 1933. évf. 1—5. sz. Turóczy-Trostler József: *Magyar cartesianusok*. Az a magyar diák, aki a XVII. század közepe táján németalföldön járt, szószékről, katedráról Descartes nevét hallotta, vitatkozásokban, tézisekben az ő eszméivel találkozott. Descartes követői közül Poiret amsterdami köréhez tartozik Apáti Miklós (1662—1724), aki Descartes mechanisztikus természetszemléletét állítja szembe a panpszichizmus démonhitével. Descartes hatása nála elsősorban terminológiai, aztán metódikai, végül karakterológiai-etikai természetű. Apátiig nincs a XVII. században magyar ember, aki annyi rajongással beszélne Descartesról, mint Apáczai Csere János. Ő ismerteti meg a francia filozófus gondolatait Bethlen Miklóssal is. — Győry János: *A kereszténység védőbástyája* (Magyarország képe a XVI. századi francia irodalomban). Azt a szép megállapítást, hogy Magyarország a keresz-

ténység védőbástyája, Jean Lemaire de Belges mondja ki a XVI. század elején. Az ő traktatusainak egyes leszármazottai a század folyamán közkézen forgó újságlapok és röpiratok. Kont, Leval és Apponyi Sándor bibliográfiái mintegy 35 darab röpiratot és csatabeszámolót ismernek az 1526. és 1610. évek közötti időből. Magyarországot hat regény viszi cselekménye színpadára. Nervèze, a szentimentális regény legtermékenyebb művelője s egyben a gáláns beszéd főforrása, egymaga három regénnyel szerepel. — Kalmár Endre: *Kapisztrán íródedkjai*. (Írástörténeti tanulmány.) Capistrano Szent János V. Miklós pápa 1451-ben térítőútra küldte. Mivel a latin és olasz nyelven kívül más nyelvet nem tudott, tolmácsra szorult. Kíséretében volt egy magyar rendtársa, Soproni Péter. Magyarországi körútján szerzetestársai Varsányi István, Csanádi György és Bertalan testvér tolmácsolták szavait; őket és Pál székesfehérvári kanonokot tarthatjuk Kapisztrán János magyar íródeákjainak és tolmácsainak.

Múlt és Jövő. — 1933. évf. 4. sz. Szabó S. Vilmos: *Emlékezés Újvári Péterről*. A magyarországi zsidó írók közül „csak Újvári alkotott maradandó értéket a prózában és Patai a költészetben, amint ezt Pintér Jenő nagy magyar irodalomtörténete külön fejezetben kiemeli“. — Patai József: *Palágyi Lajos*. Nekrológ. „Tizennyolc megjelent mű maradt utána s talán még feleannyi kéziratban.“

Napkelet. — 1933. évf. 5. sz. Mályusz Elemér: *Gróf Bethlen István beszédei*. E beszédek olyan irányelveket fejeznek ki, amelyek nélkül magyar szellemű politika a jövőben nem folytatható s hogy ha valaki nem rendelkezék az államférfiúi felelősségérzésnek bethleni mértékével, annak könnyen az egész magyarság kárát vallhatná.

Néptanítók Lapja. — 1933. évf. 10. sz. Móra László: *Gárdonyi Géza*. Unnapi megemlékezés a jeles íróról budapesti szobra leleplezése alkalmából. (Képpel.)

Pannonhalmi Szemle. — 1933. évf. 1. sz. Bánhegyi Jób: *P. Gulácsy Irén*. Tanulmányyszerű, részletes pályakép. P. Gulácsy I. életének legnagyobb alkotásai, a Fekete völgyek és a Pax Vobis előkelő és díszes helyet biztosítanak számára a nagy magyar írók Pantheonjában. Egyénisége felemelő példája a hitvesi hűségnek és önfeláldozó kötelességteljesítésnek; csak ily lélekben születnek oly alkotások, melyek korukat túlélik. — 2. sz. Hein Tádé: *Mentes Mihály*. A belülvérzők szépségeinek lírikusa, pap-költő Mentés. Ő is modern poéta, csak alakításában nem annyira merész, mint kortársai. Költészete jóleső pihenő a pattanásig feszített idegek éveiben, ahol megtaláljuk a magunk sok emésztő problémáját s bennük azt a ritka embert is, aki tudja és hirdeti a megoldásukat is, akinek hite van az élet értelmében, hogy minden szenvedés egyetlen megoldása a jóság.

Protestáns Szemle. — 1933. évf. 5. sz. Reményik Sándor. *Az élő szobor*. Bíráló észrevételek a Széchenyi-irodalom legújabb terméséről (a Hegedűs L.: Széchenyi I. regénye és éjtszakája; László Dezső: Akarom, tisztán lássatok; Makkai Sándor: Harc a „szobor“ ellen c. művekről). Makkai Sándor sze-

rint Hegedűs munkája értékes alkotás, de mégis csupán nagyszabású kísérlet, mert nem ad egységesen művészi Széchenyi-portrét. A szerző ezzel szemben azt hangoztatja, hogy Széchenyi alakjának Hegedűs az első igazi művésze. — 6—7. sz. Ravasz László: *Kozma Andor*. „Nagyságát leméri és feljegyzí majd az irodalomtörténet; mi vallomást teszünk róla, hogy kedves volt, jó volt, nagy volt, sohasem lehetett eléggé szeretni.“ — Szabó István: *Csánki Dezső* (1857—1933). Nekrológ.

Revue des Études Napoléoniennes. — 1932. évf. 3. szám. Elek Oszkár: *Napoléon dans la littérature hongroise*. Magyar írók és költők (gróf Fekete, Kazinczy, Berzsenyi, Vörösmarty és mások) Napoleonról írt magyar, latin, francia műveinek részletes ismertetése és méltatása. A tanulmány befejezése: „Ez az irodalom a magyarok figyelmének tükre, serény és fáradhatatlan érdeklődés tanubizonyosága; hol szigorú bírálatban nyilvánul, hol csodálattól ég, majd szánalomtól lágyul, vagy elmélyedve idézi fel egy halhatatlan hős nagyságát és bukását.“

Századok. — 1933. évf. 4—6. sz. Domanovszky Sándor: *Anonymus és a II. Géza-korabeli Gesta*. Anonymus és a krónikák közös forrását, a Gestát illető vizsgálat nem vezetett arra az eredményre, hogy azt egységes írásműnek tekinthetnők. Ellenkezőleg: újabb bizonyítékok kerültek elő időről-időre való följegyzésekre és átdolgozásokra, egy II. Géza utáni átdolgozásra is, amelyben már az Álmos-párti irányzat egészen elvesztette életét.

Tanu. — 1933. évf. 4. sz. Németh László: *Három elbeszélő*. Móricz Zsigmond: Barbárok, Tamási Áron: Helytelen világ és Gelléri Andor: Szomjas inasok című novellás kötetének bíráló ismertetése. Móricz Zs. — harminc év munkájával a hátában — fáradt író. Tamási kötete tarka vetés, de a jó magból csodafák nőnek s az ocsút majd kiszemezi: az Idő. Gelléri állandó mintázókészsége Móriczot juttatja eszünkbe, más vonásaival Tamásira emlékeztet. Alommal beoltott realizmus az övé is. — 5. sz. Németh László: *Visszatekintés*. A szerző egyéni színű részletes széljegyzetei az utóbbi évtized magyar irodalmi jelenségeiről a következő címszók szerint tagolva: 1. Tehetségek „belépése“, — 2. Kilátóponton, — 3. Az Ady-pör, — 4. Védőbeszéd Szabó Deszó mellett, — 5. Móricz Zsigmond és az őserő, — 6. Az írástudó [= Babits Mihályról], — 7. Homo aestheticus [= Kosztolányi Dezsőről], — 8. Az új nemzedék [= Erdélyi J., Tamási, Nyírő, Szabó L., Illyés Gy., Pap K., Halász, Gelléri], — 9. Humanista ifjúság, — 10. A halhatatlanság természetéről. — U. a.: *Dante-tolmácsolók*. Péterfy Dante-tanulmánya, Babits Színjátéka s Fáy nyegven fametszete megérdemlik, hogy akit Dante igazán izgat, foglalkozzék velük.

Vasárnap (Arad). — 1933. évf. 5. sz. Radványi Kálmán: *Sik Sándor*. Sik S. költeményei nemcsak esztétikai élvezetet nyújtanak, megtaláljuk bennük szívünk reményeit, bánatát és örömét. Kiérezzük belőlük az embertestvért, aki fogja kezünket és végigsimítja lázas homlokunkat. — Rass Károly: *Körmendi-regények*. Körmendi kitalált egy új fogást, amelyet a Budapesti Kalauzban is alkalmaz: az egyidejűséget, vagyis annak a ténynek a szemléltetését,

hogy semmi sem történik izoláltan. Ezt a külső és belső egymásmellettséget akarja Köröendi visszaadni. Világos, hogy így nem nehéz regényt írni. — 9. sz. Berényi László: *Komáromi János huszonöt esztendeje*. (I.) Komáromi képzeletvilágát három rokoneredetű forrás táplálja: személyes emlékélményei, a történelem és a háború. A fénynek és árnyéknak, a mosolynak és komorságnak életteljes elegyítése adja Komáromi legsajátosabb írói vonását. Művészi formanyelvre — minden mély líraisága mellett is — realiztikus, sőt sokszor naturalisztikus, anélkül azonban, hogy ízléstelenné válnék. Komáromi megismerteti s megszeretteti velünk a magyar földet, a magyar falut és a népet, amelyet senki igazabban és mélyebben nem tudott meglátni. — 10. sz. U. az: *Komáromi János huszonöt esztendeje*. (II.) Múlhatatlan érdeme Komárominak, hogy az élettelen romantikájú történeti regény helyett szociális igazságok, csillogó lovagtermek és páncélos hősök helyett a jobbágykunyhók szegénységét és az igazí humort támasztotta életre regényeiben. Képzeletvilágának harmadik erőteljes ágát háborús emlékei, egyéni átérzései táplálják. Itt elsősorban a védtelenül szenvedő és pusztuló magyarság sorsa érdekli. Különösképen a háborúban magáramaradt nő sorsát érzi tragikusnak. Gárdonyit kivéve, alig van magyar író, aki oly tiszta és mégis életteli nőalakokat tudna rajzolni, mint Komáromi. Általában írásaiban egyre nagyobb hangsúlyt nyer a lélek, amelyben vissza tudja tükrözni az élet minden színét.

II. Hírlapok.

Budapesti Hírlap. — 1933. évf. 103. sz. Napihírszerű tudósítás arról, hogy Irodalomtudományi Társaság néven új tudományos egyesület alakult. A hír szerint: a társaság célja a magyar és egyetemes irodalomtudomány fiatalabb művelőinek összegyűjtése. Elnöke lett Szerb Antal, alelnöke Kerecsényi Dezső, titkár Halász Gábor, pénztáros Pfiszterer Miklós, ellenőr Bisztray Gyula.

Debreceni Független Újság. — 1933. évf., május 25. Kardos Albert: *Irodalmi oltárok*. Debrecenben 1933 május 25-én avatták fel Csokonai Vitéz Mihálynak, Kölcsey Ferencnek és Arany Jánosnak a Kollégium homlokzatát díszítő, Nagy Sándor szobrásztól származó, művészi kivitelű arcképmását. (L. még a Debrecen című lap 1933. évi május 27-i napihírszerű, hosszabb tudósítását.)

Magyar Hírlap. — 1933 jún. 25. Bory István: *Hol kötött házasságot Jókai és Laborfalvi Róza?* Nem Piliscsabán, hanem Rákoscabán. A cikk-író közli a házassági anyakönyv szövegét.

Magyarság. — 1933. évf. 106. sz. K—i I—s: *Jászay-Horváth Elemér*. Meleghangú nekrológ az 1933 május 10-én, Budapesten elhunyt költőről. — 107. sz. *Jászay-Horváth Elemér temetése*. Hosszabb, napihírszerű tudósítás. — Miklós Jenő: *Krúdy Gyula meghalt*. Méltatásszerű cikk az 1933 május 12-én, Budapesten, óbudai lakásán szívszélhűtésben elhunyt novellistáról. — Pethő Sándor: *Krúdy Gyula*. (Vezetőcikk.) Eredeti, friss, önlában járó, mégis tört zseni volt Krúdy Gyula. Hogy egészen mégse tudta kiadni és revelálni magát, az onnan van, hogy mindennapi robotban kellett dolgoznia. — 115. sz.

Dóczy Jenő: *A magyar irodalom a XIX. század első harmadában.* (Pintér Jenő Irodalomtörténete.) „Mindent összevetve, Pintér Jenő munkája kiváló teljesítmény s méltó arra a hírnévre, melyet a köztudat a jeles szerzőnek juttatott.“ — 116. sz. Milotay István: *Egy Jókai-hős.* (Vezércikkyszerű megemlékezés Justh Zsigmondról, utalással Gálos Magda „Sigismund Justh et Paris“ c. francianyelvű tanulmányára.) Justh Zsigmond az első, aki a nazarénus-szocialista alföldi parasztság alakjait, ezek lelkivilágát a szeretettől átfűtött naturalizmus színeivel irodalmi témává avatja, hogy fölfedje bennük, mint Faguet megjegyezte, a magyar tolsztojánizmus egészen különös világát. — 159. sz. Zsoldos Benő: *Gárdonyi Géza pataki diáksága.* Gárdonyi Géza az 1874/75. iskolaév első felében a sárospataki ref. gimnázium első osztályában volt beírva. Nem valami jól tanult. Akkori magyar tanára, Makláry Papp Miklós, ma is él. — 1933 május 23. Márki Mária: *Martinovics és társainak kivégeztetése.* Sághy Ferenc egyetemi tisztviselő látta a kivégzést s Kresznerics Ferenc katolikus paphoz írt levelében leírta lefolyását. A cikkíró közli az idevonatkozó szövegrészleteket. — Júl. 16. Zsoldos Benő: *Gárdonyi Géza pataki diáksága.* G. G. 1874 szeptemberétől kezdve fél évig a sárospataki református gimnázium első osztályába járt. Gyöngye tanuló volt, de azért később is szeretettel gondolt vissza a pataki kollégiumra.

Nemzeti Újság. — 1933 júl. 9. Apor Elemér: *Gárdonyi Géza, a muzsikus és képhamisttó.* Az egri Gárdonyi-ház igazi Gárdonyi-múzeum; őre az író fia, Gárdonyi József. A házban megvannak G. G. festményei. Ezek részben régi képek másolatai. — Mihály László: *A Komjáthyak három nemzedéke.* A költő fia nehéz testi munkával keresi kenyerét, két unokája ingyen tanul egy nevelőintézetben. — Júl. 15. Turi Béla: *Arany János Karlsbadban.* Tárca a költő karlsbadi üdüléséről.

Népszava. — 1933. évf., ápr. 30. Tieder Zsigmond: *Aki az első májusi verset írta.* Visszaemlékezés Palágyi Lajosra. 1890-ben ünnepelte a világ munkássága először május elsejét. Az akkori hangulatnak verses formában először Palágyi adott kifejezést. A nemrég elhunyt költőnek „Küzdelmes évek“ (1890) és „Komor napok“ (1891) című kötetében is több szocialista világnézetre valló vers található.

Pesti Hírlap. — 1933 május 14. *Gárdonyi Géza szobrának leleplezése.* Részletes tudósítás május 13-ról, a budai szobor felavatásáról. — Harsányi Zsolt: *A Gárdonyi-ház.* A cikkíró diákkori emlékei Gárdonyi Gézáról. — Július 16. Tamás Ernő: *Jászai Mari ismeretlen levelei Reviczky Gyulához.* A költőnek a híres színművész nő volt az utolsó szerelme. Benő barátságuk emlékét több bizalmashangú levél őrizi.

Pesti Napló. — 1933. évf. 115. sz. Lengyel Zoltán: *Adyról.* Visszaemlékezés Ady Endrére, továbbá apósára, Boncza Miklósról, — egykori tanárára, Kincs Gyulára és Zilahra.